

вид суспільних відносин, не властивий предмету регулювання галузей у традиційній класифікації: для їх регулювання не може бути застосований імперативний метод, спортивні відносини неможливо звести до поняття послуги. Не можемо беззастережно погодитись із наведеною позицією, оскільки правова природа відносин, що виникають у сфері спорту, на пряму пов'язана з їх видом і функціональним призначенням. Тому необхідно визначитись із поняттям відносин у сфері спорту, а також їх галузевою приналежністю, встановивши відповідну класифікацію правовідносин у зазначеній сфері.

Дослідженнями останніх років охоплюються питання визначення спортивного права (Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова, А.В. Коструба, Р.А. Майданик, Р.Б. Шишка, С.О. Сліпченко, М.О. Ткалич, В.В. Кочин, О.О. Ющик, С.Г. Забара, О.А. Заярний, А.В. Куц та ін.), встановлення правової сутності професійних спортивних відносин (А.Б. Гриняк), правові засади та джерела регулювання у сфері спорту (М.К. Галянтич, М.Д. Пленюк, Г.В. Самойленко, О. Завальнюк), проблеми деліктних зобов'язань у сфері спорту (К.І. Спасова, Н.О. Тишук тощо). На урегульованість спортивних відносин нормами права звертає увагу Г.Ю. Бордюгова, стверджуючи, що суспільні відносини, які виникають щоденно між суб'єктами діяльності у сфері фізичної культури і спорту, перетворюються на спортивні правовідносини тоді, коли на них поширюється дія норм, які містяться в різних нормативно-правових актах спортивного законодавства [6, с. 119]. Слід зазначити, що до «спортивних відносин» багато хто відносить широке коло різноманітних відносин у галузі фізкультури і спорту, які регулюються нормами цивільного, господарського, адміністративного, трудового, податкового та ін. законодавства. Загалом слід констатувати, що категорія спортивних правовідносин є малодослідженою, оскільки така категорія правовідносин, як спортивні, виникла порівняно недовго,

а предметом цілеспрямованого правового регулювання спортивні відносини стали лише в середині ХХ століття.

У зв'язку з тим, що сфера спорту досить розгалужена і включає в себе великий масив відносин, які безпосередньо або опосередковано пов'язані з нею, об'єктом правового регулювання є фізична культура і спорт в Україні як об'єкт правового регулювання; організаційно-правові основи державного управління фізичною культурою і спортом; правове регулювання професійного спорту в Україні; правове регулювання сфери студентського спорту в Україні; правове регулювання дитячо-юнацького спорту; правове забезпечення суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань; правовий статус спортсменів, тренерів та інших учасників спортивної діяльності; правові аспекти організації та проведення спортивних змагань; регулювання податкових відносин у сфері спорту. Окремо йдеться про забезпечення права на зайняття спортом, право інтелектуальної власності у сфері спортивної діяльності, страхування у сфері спорту; надання доступу до спортивних видовищ, рекламу, трансфери спортсменів тощо. До предмету спортивного права також зараховують суспільні відносини у сфері спортивного арбітражу (медіації), спортивної відповідальності як специфічного виду юридичної відповідальності, спортивного суддівства, а також відносини міжнародного співробітництва у галузі спорту [7, с. 18].

Спортивні відносини також визначають як суспільні відносини, що складаються у процесі спортивної діяльності та занять спортом.

На думку А.М. Апарова, «спортивне право регулює суспільні відносини, що виникають та розвиваються у сфері спорту, а тому тісно взаємопов'язані з такими категоріями, як спорт, фізкультурно-оздоровча і спортивна діяльність, а також спортивні змагання. Це відносно однорідна сукупність суспільних відносин, які виникають у зв'язку з реалізацією певних організаційних, соціальних,

спортивні клуби, федерації з різних видів спорту (в тому числі і міжнародні), фахівці, що працюють у сфері професійного спорту (тренери, адміністратори, лікарі, масажисти, юристи тощо), спортивні агенти і глядачі [11, с. 29].

Спортивні відносини можуть регулюватися актами, передусім, цивільного та адміністративного законодавства як двох основних регулятивних галузей вітчизняного законодавства. При цьому в цивільному законодавстві застосовуються головним чином засоби приватноправового регулювання, внаслідок чого виникають правовідносини приватноправового типу, а в адміністративному – публічно-правового. Разом із тим публічно-правові за своєю сутністю спортивні відносини можуть складатися і в галузі цивільного права. Урахування цієї обставини має прагматичне значення, оскільки на практиці це означає, що такі відносини регулюються актами законодавства і не можуть бути змінені або припинені домовленістю їх учасників.

Відносини, пов'язані з реалізацією та захистом права власності на спортивні об'єкти, відносини інтелектуальної власності, договірні відносини у сфері спорту, спадкування спортивного майна за заповітом тощо належать до приватноправової сфери правового регулювання. Вони можуть бути спортивними, але частіше є вагомими підстави кваліфікувати їх як «відносини, пов'язані зі сферою спорту» [10, с. 15].

Таким чином, підсумовуючи проведене дослідження, можна зробити висновок про існування спортивних відносин і відносин у спортивній сфері, або відносин, пов'язаних зі сферою спорту. Головна відмінність між ними полягає в тому, що спортивні відносини не можуть існувати поза сферою спорту, а якщо й існують, то набувають у цій сфері сутнісних особливостей, зумовлених властивостями сфери. Що стосується відносин, пов'язаних зі сферою спорту, то вони є відносинами «універсальними», тобто такими, що можуть виникати в різних сферах бут-

тя, набуваючи найменування «спортивних» лише завдяки своєму існуванню у сфері спорту.

Крім того, слід поділяти спортивні відносини і відносини у сфері спорту на публічно-правові і приватноправові відносини. Відносини, пов'язані з реалізацією та захистом права власності на спортивні об'єкти, відносини інтелектуальної власності, договірні відносини у сфері спорту, спадкування спортивного майна за заповітом тощо – належать до приватноправової сфери правового регулювання, і кваліфікувати їх слід як «відносини, пов'язані зі сферою спорту».

Ключові слова: спорт, правовідносини, класифікація, спортивні відносини, відносини, пов'язані зі сферою спорту.

У статті розглядаються проблеми класифікації правовідносин у сфері спорту. Зроблено висновок про існування спортивних відносин та відносин у спортивній сфері, або відносин, пов'язаних зі сферою спорту. Також варто поділяти спортивні відносини та відносини у сфері спорту на публічно-правові й приватноправові відносини.

В статье рассматриваются проблемы классификации правоотношений в сфере спорта. Сделан вывод о существовании спортивных отношений и отношений в спортивной сфере, или отношений, связанных со сферой спорта. Также стоит разделять спортивные отношения и отношения в сфере спорта на публично-правовые и частноправовые отношения.

The article deals with the problems of classification of legal relations in the field of sports. The conclusion is drawn about the existence of sports relations and relations in the field of sports, or sports-related relations. It is also worthwhile sharing sports and sports relations in public-law and private-law relationships.

Література

1. Blackshaw I. *The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively "Within the Family of Sport"*. *The Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. № 2(2). P. 61–83.
2. Гриняк А.Б. *Правова природа професійних спортивних відносин. Спортивне право України: сучасний стан та перспективи розвитку. Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції 19 жовтня 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 7–8.*
3. *Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР).1994. № 14. Ст. 80.*
4. Кучевский В.Б. *Спорт как совокупность общественных отношений. Теория и практика физической культуры. 1972. № 9. С. 5–8.*
5. Соловьев А.А. *Российский и зарубежный опыт систематизации законодательства о спорте : монография. Комис. по спорт. праву Асс. юристов России. Москва. 2011. 383 с.*
6. Бордюгова Г.Ю. *Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України» : дис. ... канд. юрид. наук. Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2009. 369 с.*
7. Шишка Р.Б. *Генеза та природа спортивного права. Спортивне право України: сучасний стан та перспективи розвитку. Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції 19 жовтня 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 16–19.*
8. Апаров А.М. *Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство. 2017. Т. 22. Вип. 1. С. 6–19. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopn_prav_2017_22_1_3.*
9. Залізко О.М. *Вирішення спорів, що виникають з міжнародних приватних спортивних відносин спортивним арбітражним судом : автореферат дис. канд. юрид. наук. Київ. 2018. 17 с.*
10. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. *До визначення поняття та сутності «спортивного права». Спортивне право України: сучасний стан та перспективи розвитку. Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції 19 жовтня 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 13–16.*
11. Васькевич В.П. *Громадянсько-правове регулювання відносин в області професійного спорту : дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2006. С. 29.*

